

De Utrechtse wijk Rijnvliet. Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

Ten Eerste

🕒 9 min.

Wat moet ik doen met mijn zonnepanelen?

Salderingsregeling

Nog een paar maanden en dan stopt een van de succesvolste verduurzamingsregelingen aller tijden: het salderen. Wat te doen als u zonnepanelen hebt? De Volkskrant geeft antwoord op de zes belangrijkste vragen.

BARD VAN DE WEIJER

Salderen, energiebelasting, terugleverboetes - het zijn termen die begin deze eeuw nauwelijks in zwang waren. Hoe anders is dat nu. Want het zal maar weinigen zijn ontgaan dat per 1 januari 2027 de salderingsregeling stopt. Dankzij die regeling kunnen eigenaren van zonnepanelen de elektriciteit die zij vooral 's zomers aan het stroomnet leveren, aftrekken van hun verbruik in de winter. Dit heeft fikse financiële voordelen: in de zomer draaien zonnepanelen overuren, terwijl ze in de winter weinig opleveren. Doordat eigenaren het zomerse overschot kunnen aftrekken van het winterse tekort, kunnen zij enorm op hun

energierekening besparen. Zeker huiseigenaren met veel zonnepanelen en een warmtepomp waren tot enkele jaren geleden spekkoper: ondanks een hoog winterverbruik voor verwarming hadden zij dankzij de enorme zomerproductie een lage energierekening.

Dit voordeel is de laatste jaren verdampt doordat energieleveranciers een terugleververgoeding hebben ingevoerd: wie veel elektriciteit teruglevert in de zomer, betaalt hiervoor een 'boete'. De reden is dat de salderingsregeling door haar enorme succes simpelweg te duur werd: door het grote aantal zonnepanelen in Nederland is de stroomprijs in de zomer overdag vaak nul of zelfs negatief, terwijl in de winter (als elektriciteit vaker met duur aardgas moet worden opgewekt) de prijs per kilowattuur juist hoog is.

Hoewel veel consumenten dit prijsverschil niet merken omdat het verwerkt zit in hun maandbedrag, komen deze kosten wel voor rekening van de energieleveranciers, die daarop de terugleververgoeding bedachten en daarmee de lucratieve salderingsregeling deels onttakelden.

Desondanks zijn er nog voordelen: zonnepaneelbezitters kunnen de energiebelasting en btw (ongeveer 11 cent per kilowattuur) salderen, waardoor hun 'waardeloze' zomerstroom nog steeds voordelen oplevert. Vanaf volgend jaar valt ook dit voordeel weg.

Wat verandert er op 1 januari?

'Iedereen focust nu op 1 januari, maar eigenlijk is alles al anders sinds de invoering van de terugleververgoeding', zegt Wijnand van Hooff, algemeen directeur van Holland Solar, de branchevereniging voor zonne-energie en batterijopslag. De 'verdiensten' zitten door de terugleververgoedingen op dit moment louter nog in het belastingvoordeel over gesaldeerde kilowatturen. 'De grote financiële voordelen zijn van vóór de invoering van de terugleververgoeding. Berichten dat je straks honderden euro's meer kwijt bent aan elektriciteit, moet je met een korreltje zout nemen.'

Wel levert teruggeleverde zonnestroom volgend jaar niet veel meer op: vanaf dan geldt een vaste vergoeding die neerkomt op ongeveer 1 tot 2 cent per kilowattuur. Ook de 'terugleverboete' blijft bestaan, zij het dat die lager zal zijn. Hoe hoog precies hangt af van je leverancier en de eigen elektriciteitsproductie.

Zijn mijn zonnepanelen vanaf volgend jaar waardeloos? Kan ik ze maar beter wegdoen?

In de vorige alinea staat een belangrijk woord: 'teruggeleverde'. Want er is ook nog zoiets als 'zelfverbruik'. Het is zaak dat zo hoog mogelijk te maken, zegt Simone Tresoar van Milieu Centraal, het kenniscentrum voor duurzamer leven.

Gebruik zo veel mogelijk van de zonnestroom die je zelf opwekt. Wie eigen energie verbruikt, hoeft immers geen dure elektriciteit van het net te halen. Laat de (vaat)wasmachine en wasdroger erop draaien of 's zomers de airco.

Niet de zonnepanelen van het dak halen dus, ze leveren nog steeds besparingen op.

Wie nu nog zonnepanelen wil aanschaffen: leg ze als het even kan in de oost-westrichting. Dan vangen ze de ochtend- en avondzon. Op deze momenten schijnt de zon weliswaar minder fel en worden er minder kilowatturen geproduceerd, maar die leveren doorgaans wel meer op, omdat elektriciteitsprijzen in de ochtend en avond vaak hoger zijn dan midden op de dag. Ook wordt er op deze momenten in huis vaak meer energie verbruikt dan overdag.

Het mooie: voor zelfverbruik hoef je weinig te doen. Wie nergens op let, verbruikt ongeveer 30 procent van zijn eigen zonnestroom door apparaten die altijd aan staan zoals de wifirouter en de koelkast. Wie lol heeft in het spelletje, kan ook witgoed na elkaar aanzetten als de zon schijnt (na elkaar om te voorkomen dat hun gezamenlijk piekvermogen dat van de zonnepanelen overstijgt, waardoor je alsnog stroom van het net haalt). Dat levert nog eens 5 procent extra zelfverbruik op, zegt Milieu Centraal.

Dat betekent dat 65 procent van mijn stroom alsnog nutteloos in het net verdwijnt. Hoe kan dit percentage omhoog?

Thuisaccu. Thuisaccu. Thuisaccu. Dat krijg je tenminste te horen als je Instagram opent, waar aanbieders de laatste weken over elkaar heen buitelen met aanbiedingen voor Nederlanders met een dreigend salderingstrauma. Op papier is een thuisaccu nuttig omdat die fungeert als een spons voor elektriciteit: overdag absorbeert die overtollige gratis zonnestroom om die 's avonds af te geven, zodat dan geen dure elektriciteit van het net gehaald hoeft te worden. Zo blijft de zelfgeproduceerde elektriciteit 'achter de meter' en wordt er bespaard.

Het zelfverbruik kan met een accu worden opgekrikt van 30 naar 60 tot 70 procent, blijkt uit berekeningen van klimaatstichting Hier. De aanschaf lijkt hierdoor een besluit waarover je niet lang hoeft na te denken.

Maar dat is zeker niet zo, zegt Tresoer van Milieu Centraal. 'Veel mensen lijken de neiging te hebben nieuwe apparaten te kopen om een paar tientjes aan overtollige zonnestroom maar zelf te kunnen gebruiken.' Geen goede strategie, stelt ze. 'Wij zeggen: eerst het plan, dan de spullen.'

Echte winst zit veel meer in het slim aansturen van grote elektriciteitsverbruikers, aldus Tresoer. Denk aan de warmtepomp, de laadpaal en, inderdaad, soms ook de thuisaccu of airco.

Maak eerst een toekomstplan. Over 25 jaar moet Nederland aardgasvrij zijn, schetst Tresoer. 'Als je van plan bent nog lange tijd in je huidige huis te blijven wonen, is de aanschaf van een warmtepomp misschien interessanter.'

Die kan het eigen verbruik ook verhogen (tot 40 à 50 procent) en levert goedkope duurzame warmte. Tresoer: 'Als je huis matig tot goed geïsoleerd is en je

moet de komende jaren je cv-ketel vervangen, dan zou ik eerder voor een warmtepomp kiezen.'

Het is een cliché, maar je kunt je geld maar één keer uitgeven. 'Koop daarom een spijtvrije verbetering voor je huis.' Voorop staat volgens haar goed isoleren: 'Een investering waarvan niemand spijt krijgt.'

Voor het klimaat hoef je volgens Milieu Centraal in elk geval geen thuisaccu te kopen: de productie ervan is milieubelastend en levert veel CO₂-uitstoot op.

Van Hooff van Holland Solar noemt de milieubelasting een punt van zorg. 'Maar de eerste e-auto's scoorden milieutechnisch ook niet geweldig', zegt hij. 'Alleen waren die wel nodig om de ontwikkeling op gang te brengen. Dat geldt ook voor thuisaccu's. Elke volgende generatie zal milieuvriendelijker zijn.'

Wat is de beste strategie?

'Er is niet één oplossing die voor iedereen werkt', zegt Koen Rozendom, directeur van 1komma5, dat zonnepanelen, warmtepompen en thuisaccu's levert. Het bedrijf heeft een app ontwikkeld die alle apparaten met elkaar laat praten en de opslag en het thuisgebruik van elektriciteit met een zogenoemd dynamisch contract (waarbij de elektriciteitsprijs elk kwartier varieert) zo efficiënt mogelijk automatiseert.

Voor huiseigenaren met alleen zonnepanelen en zonder grootverbruikers als warmtepomp en e-auto, geldt een andere strategie dan voor iemand die al volop heeft geëlektrificeerd, zegt Rozendom. Ook is het verbruik wisselend per huishouden: iemand met een airco zal vooral in de zomer veel elektriciteit verbruiken, terwijl een warmtepomp juist in de winter veel energie vraagt. Het is dus even puzzelen.

Een kleine thuisaccu kan in dit spel van nut zijn. Die kan volgens Rozendom bijvoorbeeld prima dienstdoen als een spaarpotje voor de winter: sla goedkope stroom in de zomer op, gebruik die energie in het begin van de avond, als de stroomprijzen vaak hoger zijn. Daarmee houd je de zomerse energierekening ongezien nabij de nul euro.

Doordat klanten van 1komma5 een vast maandelijks voorschotbedrag betalen, sparen ze ongemerkt met hun accu voor de (duurdere) winterperiode, als elektriciteit duurder is en zonnepanelen minder opleveren.

Een thuisbatterij kan ook geld verdienen door zich overdag te vullen met goedkope groene stroom, om deze energie tijdens een korte avondpiek razendsnel terug te leveren aan het stroomnet. Afgelopen zomer noteerde de stroomprijs rond zonsondergang geregeld korte tijd 70 cent of meer. Als je dan snel flink wat kilowatturen naar het stroomnet levert vanuit de thuisaccu, kan die zo maar 7 tot 8 euro verdienen, zegt Rozendom. Door slim te opereren is de terugverdiëntijd van een thuisaccu te verkorten. De app regelt dit automatisch.

Stel dat je toch een accu wilt, wat kies je dan? Koop niet een zo groot mogelijke, stelt Van Hooff van Holland Solar. Die zijn veel duurder. 'Plus: een apparaat van 20 tot 30 kilowattuur krijgen de meeste mensen in de zomeravonden niet leeg en in de winter niet gevuld', stelt hij. 'Dus begin kleiner en breid pas uit als je verbruik stijgt.'

Voor een jaarverbruik van ongeveer 3.500 kilowattuur geldt als vuistregel dat een accu van 2 tot 3,5 kilowattuur volstaat. Bijna alle moderne systemen zijn modulair, wat betekent dat de capaciteit later kan worden uitgebreid.

En een plug-inbatterij?

Een plug-inbatterij is een thuisaccu die in het stopcontact wordt gestoken. Voordeel is dat er geen installateur nodig is en dat de prijs doorgaans laag is, zegt Van Hooff van Holland Solar. Maar hij ziet ook risico's. 'Doordat deze volledig achter de meter zit, wordt nergens in huis gemeten hoeveel stroom door zo'n batterij extra door de kabels gaat.'

Normaliter waakt de stoppenkast over eventuele overbelasting, maar dit gebeurt niet bij een plug-inbatterij, waardoor volgens Van Hooff het gevaar op brand bij ondeskundig gebruik toeneemt (bijvoorbeeld als eigenaars meerdere plug-ins op één groep plaatsen). Haal er altijd een installateur bij als je meer dan één plug-inbatterij wilt aansluiten, is zijn advies.

Rozendom van 1komma5 is evenmin 'groot fan' van de plug-inbatterij. 'Als je vier tot zes panelen hebt, is dit wellicht een optie', zegt hij. Maar doordat het terugleververmogen van een plug-in is beperkt tot 800 watt, kun je niet even snel energie heen en weer sturen.

Ook een inductiekookplaat of wasmachine gebruikt al snel meer dan 800 watt en moet alsnog elektriciteit van het net halen. Verder zijn de energieverliezen bij een plug-inaccu vaak hoger dan bij een 'echte' thuisbatterij.

Nu de hamvraag: wat is de terugverdientijd van een thuisaccu?

Van Hooff van Holland Solar maakt een rekensommetje: elektriciteit die wordt opgewekt met een eigen zonnestroominstallatie die 25 jaar draait, kost ongeveer 5 cent per kilowattuur. Als je een thuisbatterij toevoegt en daarvan de kosten verrekent over de levensduur, kom je uit op een kostprijs per zelfgebruikte kilowattuur van ongeveer 20 cent.

Dat is aanzienlijk minder dan de 27 cent die je gemiddeld kwijt bent als je elektriciteit bij een energiebedrijf koopt. Van Hooff: 'Als je het puur financieel bena-dert, is een batterij dus nu al aantrekkelijk. Met de snel dalende kosten wordt de businesscase van batterijen steeds interessanter.'

Janneke Vermeulen, commercieel manager bij Solar Concept, ziet de verkoop van thuisaccu's sinds februari en maart 'exponentieel' toenemen. Inmiddels is sprake van een verschuiving van early adopters, types die er lol in hebben hun

eigen thuisenergievoorziening te regelen, naar een grotere groep Nederlanders die met het einde van de saldering meer greep wil krijgen op de energihuishouding.

Tresoor van Milieu Centraal waarschuwt nog maar eens niet blind naar een thuisaccu te grijpen. 'Als je alles hebt verduurzaamd, dan zeg ik: be my guest.'